

ψυχῶν καρδίας τῶν πιστῶν. ἐπισκόποι δὲ τῶν ἀρειανῶν τότε δημόφιλος. ἐν δὲ ἀδύμειο βασιλείῳ καὶ γρηγόριος παιδευόμενοι, ἡμερίῳ καὶ προαρεσίῳ ἐν δοκίμοις σοφισταῖς ἐμαθήτεον, καὶ παρὰ λιβανίῳ δὲ, τῷ ἀντιοχείᾳ σοφιστῆ ἡγεμόνασι. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. τῶν δ' αὖ ἑλλήνων μικροῦ πάντες κατ' ἐκάστον καιρὸν διεφθάρησαν.

Τῷ γὰρ πρὸς τὴν ἐπίδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ διαφοροῦντες, ἐβουλεύσαντο προμαθεῖν τὸν ἐξῆς οὐάλεντι ῥωμαίων ἡγεσόμενον. μαντείαις τε πολλάς περὶ τούτου ἐχρήσαντο, καὶ τελευτῶντες, τρίποδα ξύλινον ἐκ δάφνης κατεσκευάσαντο, καὶ ἐπικλήσει καὶ λόγοις οἷς εἰώθεισαν. ὥστε συλλογῆ γραμμμάτων κατ' ἕκαστον ζοιχῆον ὑπὸ μηχανῆς τοῦ τρίποδος, καὶ τῆς μαντείας σημειωμένων, ἀναφανῶναι τὸ ὄνομα τοῦ ἐσομένου βασιλέως.

Κακῶσι δὲ αὐτοῖς εἰς Θεόδωρον ἀνδρα τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐπισήμως στρατευομένων ἐλλογιώ καὶ ἐλλόγιμον, μέχρι τοῦ δέλτα ἐπὶ τῆς τούτου προσηγορίας προεβλήθησαν τῶν ζοιχῆων ἢ συντάξις, ἠπάτησε τοὺς φιλοσόφους καὶ ἄσπον ὁππῶ Θεόδωρον βασιλευμένον προσεδόκων. καταμνησθείσης δὲ τῆς ἐπιχειρήσεως ὡς εἰς σωτηρίαν ἐπιβουλευθεὶς ὁ οὐάλες, οὐκ ἀνεκτὸς ἦν χαλεπαίων. ἐκ τούτου δὲ συλληφθέντες, Θεόδωρος τε καὶ οἱ τοῦ τρίποδος τεχνίται, οἱ μὲν πυρὶ, οἱ δὲ ξίφει ἀπολέσθαι κρισταγῶσαν. οὐκ ἐφείσατο δὲ οὔτε

(a) De Demophilo ibid.

(b) Juvenilia studia eorum commemorat Sozom. l. 6. c. 27. Socr. l. 4. c. 27.

(c) Gentilium Disciplinæ plurimi estimabantur, idest ars dicendi, ratio dicendi, moralis Philosophia, res forenses. l. cit.

(d) Idest Gentiles, & fortasse eos etiam qui se vocabant Philosophos. Inducit hos S. Augustinus tract. 45. in Joan. avertentes a Christiana Religione discipulos, & eis promittentes, si sua præcepta sequerentur & bene viverent, beatos fore sine Christo.

(e) Sozom. l. 6. c. 35. Socr. l. 4. c. 15. (f) Idem ibid.

norum contra tunc erat Episcopus (a) Demophilus. (b) Athenis autem Basilius & Gregorius dum erudirentur, Hemerio, & Proaeresio sophistis valde laudatis se tradiderant in disciplinam, & ad Libanium postea Antiochiæ sophistam accesserunt. Et hæc quidem de his. Cæterum Gentilium (c) disciplinis parum abfuit quin eo tempore corrumperebantur omnes.

In tanta propagatione Christianismi qui ab eo erant (d) alieni consilium ceperunt præsciendi quis post Valentem Romanis esset imperatorus. (e) Divinationibus propterea multis super hoc usi sunt, & opus perfecturi (f) tripodem ligneum e lauro pararunt, & invocationibus, & verbis quibus solebant, rem quærebant: ita ut collectio litterarum juxta quodcunque elementum a machina tripodis, & divinatione significatarum revelaretur nomen Imperatoris futuri.

Ridicule errarunt convenientes in Theodorum virum qui inter eos, qui in aula militabant, insignis erat, Gentilem, & fama nobilem: ad delta usque in hac evocatione progressa elementorum compositio philosophos decepit, & ferme sic Theodorum expectabant imperatorem fore. Delato nefario conatu ad Valentem ægerime tulit, quasi salus ejus insidiis peteretur. Idcirco capti & Theodorus, & tripodis artifices; alij igne, alij gladio necandi damnati sunt. Nemini qui eodem-

no-

τῶν ὁμωνύμων Θεόδωρου εἰ τινες ἦσαν ἐπίσημοι τότε τῆς αὐτῆς προσηγορίας ἢ καὶ ὁμοίας ἀπὸ τοῦ Θῆτα ἀρχομένης μέχρι τοῦ δέλτα.

Γότθοι δὲ πέραν τοῦ Ἰστροῦ ποταμοῦ τὸ πρὶν οἰκοῦντες, τῶν ἄλλων βαρβάρων ἐκράτουν. ἐξελασθέντες δὲ παρὰ τῶν καλουμένων οὐνων εἰς τοὺς ῥωμαίων ὄρους ἐπεραιώθησαν. προσβάντων δὲ ζέλλουσι διὰ οὐλφίλα ἐπισκόπου πρὸς οὐάλεντα ἐπιτραπίῳ ἀνὰ τὴν Θράκην οἰκάν. οὐ πολλῶ δὲ ὕστερον πρὸς σφᾶς αὐτοὺς στασίασαντας, διχὶ διωρεθίῳ. ἡγήτο δὲ, τῶν μὲν ἀθανάριχος, τῶν δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐπολέμησαν. κακῶς πράξας ἐν τῇ μάχῃ φριτιγέρνης, ἐδέετο ῥωμαίων βοηθεῖν αὐτῶ. τοῦ δὲ βασιλέως ἐπιτρέψαντος συμμαχεῖν αὐτῶ τοὺς ἐν Θράκῃ στρατιώτας, αὐτοῖς συμβαλὼν ἐνίκησε, καὶ τοὺς ἀμφὶ ἀθανάριχον εἰς φυγὴν ἔτρελεν. ὡσπερ δὲ χάριν ἀποδοῦν οὐάλεντι τῶν ἐπ' αὐτὸν γότθους ἀρειανίζεν ἐπεισεν. ἡ δὲ καὶ οὐλφίλας ὁ τούτων ἐπίσκοπος προκατελημμένος τοῖς ἀρειανικοῖς δόγμασιν. οὗτος γὰρ ἐπὶ κωνσταντίου ὑπὸ εὐδοξίου καὶ ἀκακίου ἀρειανίζεν ἐμαθεν, ἠνίκα τούτοις συνδιέτριψεν εἰς κωνσταντινῆσιν. οἱ δὲ οὐ τῶν αὐτῶ αἰτίαι ἀρειανούς τοὺς γότθους ἐξ ἐκείνου ἐποίησαν τοῦ χρόνου.

Οἱ οὖν γότθοι πρὸς ἀλλήλους πάλιν ὁμονοήσαντες, εἰς ἀπόνοιαν ἐπήρθησαν. ἐκακούργουν δὲ τοὺς Θράκας,

nomine Theodori vocaretur, pepercit, si qui tunc essent insignes, & ejusdem appellationis, aut similis incipientis a Theta usque ad Delta.

(a) Gothi ultra flumen Istrum antea degentes, barbaros alios devicerant. Sed expulsi ab iis, qui dicebantur (b) Hunni, in montes Romanorum trajecerunt. Mittunt legatum (c) Ulphilam Episcopum ad Valentem petituri locum incolatus in Thracia. Non multo post seditione inter se orta in duas partes (d) divisi fuere. Dux unius partis erat Athanarichus; altera parte inter se dimicante, [e] male in pugna habitus Phritigernes auxilium a Romanis postulavit. Imperator opem suam cum iis conjungens, inito rursus prælio in Thracia victor fuit, & eos qui erant cum Athanaricho in fugam convertit. Ut autem gratiam Valenti redderet, Gothos sibi subditos Arii (f) doctrinas sequi persuasit: erat enim etiam Ulphilas eorū Episcopus præoccupatus dogmatibus Arianorum. Hic enim sub Constantio ab Eudoxio, & Acacio cum Arianis sentire edoctus fuit, quando cum his Constantino poli conversatus est. His duabus de causis ex eo tempore Gothi facti sunt Ariani.

Ceterum Gothi in concordiam rursus sibi invicem (g) conciliari, in superbiam elati male habebant Thracas,

(a) Idem c. 37. Antea dicti Getæ, ut monuit Philostorg. l. 2.

(b) Hunni antea dicebantur Massagetæ. Evagr. l. 3. c. 2.

(c) Ab eod. dicitur hic Gothorum Episcopus primo ab Ecclesia Catholica non dissensisse, postea ab Episcopis Arianis corruptum. V. Theod. l. 4. c. 32.

[d] Sozom. ibid. Socr. l. 4. c. 28. V. c. 33. & 34.

(e) Deest quidpiam in Græco: nempe Phritigernem alterius partis fuisse ducem. Sozom. eod. c. 37.

(f) Sozom. l. 6. c. 37. Socr. l. 4. c. 27. V. c. 33. Noster tamen putat Gothos nonnullos in odium Christianæ Religionis occisos (quamvis Arianos) Martyres fuisse, quia simplici animo Christianam fidem amplexi se illi adherere, & cum Christianis vere & integre ut opus erat sentire persuasi, pro Christo genere profundere vitam non dubitarunt.

(g) Sozom. ibid. Socr. ib. c. seq.